

Historielagsnett

Gamle brev

Se side 18-19

Skoger og Konnerud
Historielag

Årets julegave fra ditt nærmiljø!

Billigere og bedre julegave får du neppe noen annet sted.

Sammen med lokalhistorikeren Jo Sælleg har Erik Bjørnløv - Larsen utgitt boka om Konnerudverket.

Boka om Konnerudverket beskriver gruvedriften på Konnerud som varte i nesten to hundre år. Alt rundt dette er utførlig beskrevet med mange flotte bilder i en bok på nesten to hundre sider. Her på berget styrte Grev Wedel Jarlsberg og mange andre fra det store utland.

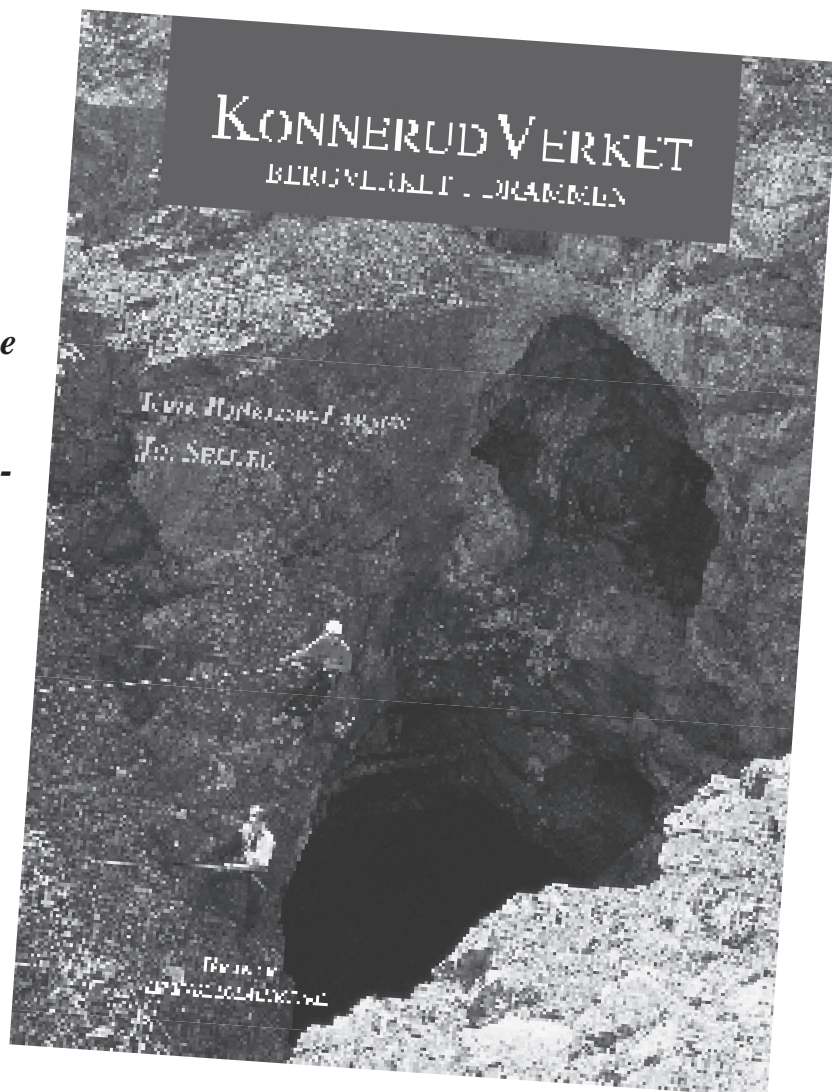
Uten at du vet det, går du antagelig ofte i sporene etter gruvedriften. Du har vel nesten en plikt til å fortelle dine barn eller barnebarn om historikken på Konnerud. Gi dem en stolt identitet om noe som er meget spesielt.

Bestill på:
Tlf. 908 81824 eller
e-mail: p-thores@online.no
(Per Runar Thoresen)
eller tlf. 482 64835 (Randi Raaen)

***Vi bringer boka på dør eller postkasse
og giroen betaler du i etterkant.
Prisen er så lav at vi nesten glemte å
nevne den - 150 kr. (tidligere bokhandelspris kr 350)***

«Vandring langs et vassdrag» er en annen bok fra Gruvedriften. Kjempefin den også. Og prisen bare kr 100,-

Du kan også bestille pr. post til
Skoger og Konnerud Historielag,
Boks 9112,3006 Drammen

En hilsen fra bystyret

Skoger og Konnerud Historielag har ikke ligget på latsida når det gjelder å påpeke sentrale oppgaver knyttet til å bevare vår historie. Dette er ikke selvskrut, men fakta som kan dokumenteres.

I høst var det valg. Før det var det valgkamp. Vi var med – og ble invitert til en prat og tok en runde med ordføreren og Høyrekandidater på Konnerud. Vi viste dem området ved det nederste pukkverket, under Hammerdammen. I dag er det øvingsbane for sykkelglade unge. Vi fortalte politikerne at nær 250 år gammel historie lå under deres føtter. Vi understreket at området må opprustes, det må vernes, og vi må få på plass informasjonstavler og rydde langs elva. Det må kort og godt settes av midler til å gjennomføre Verkensplanen. Vi rakte ut en hånd for praktisk medvirkning. Riktignok står det i kommuneplanen at det skal settes i verk praktiske tiltak knyttet til Verkensplanen i planperioden 2007 – 2018. Vi vil ha handling nå.

Vårt andre budskap var: Vi må få et politisk vedtak om at det umiddelbart settes i verk et prosjekt der man registrerer verneverdig bygninger, miljøer og lignende i Skoger og Konnerud bydeler. Dette har vi bedt om i minst to år i henvendelser til kommunens administrasjon. Så kom det med i kommuneplanen at en registrering skal gjennomføres i hele kommunen i planperioden – 2007-2018. Så la vi valget bak oss.

Så kom rådmannens budsjettforslag som ikke tok opp i seg noen av våre krav. Historielaget meldte seg på til formannskapet høring knyttet til budsjett og økonomiplan for 2008. Vi var en av 13 aktører, og de eneste fra Konnerud og historielagssiden i høringsprosessen.

Vårt budskap ble fremført, i pakt med hva vi har bedt om - slik jeg har beskrevet. Vi ba om 100.000 kroner til Verkensplanen hvert år framover i valgperioden, men mente at man egentlig burde lagt inn en million årlig! Vårt valg av sum var det vi mente var realistisk denne høsten!

Så kom dommen i bystyret 27. november. Vi fikk politisk gehør for sakene men....

Drammen bystyre har bevilget 50.000 kroner til registrering av verneverdige bygg og miljøer i bydelene. Beløpet forvaltes av bystyrekomiteen for byutvikling og kultur.

Så fikk hver bydel 200.000 kroner som gave til tiltak som skal stå ferdig til byjubi-

leet i 2011. Her ble Verkensplanen nevnt konkret som et godt eksempel på Konnerud. Disse midlene disponeres av formannskapet som skal fatte vedtak etter innstilling fra jubileumskomiteen hvor alle partier er med. Selvfølgelig takker vi for disse vedtakene. Det var bra – når utgangspunktet var null.

Så håper jeg ikke vi får konkurrenter til bruken av de 50.000 kroner til vern. Med respekt å melde er det Skoger og Konnerud Historielag som har drevet fram disse midlene. Derfor hadde jeg håpet på et konkret politisk vedtak – i vår favør. Men vi skal søke samarbeid med bystyrekomiteen og har stor tro på at vårt syn slår gjennom. Vi vil være med i et registreringsprosjekt fra våren 2008!

200.000 kr til et jubileumstiltak. Et finurlig vedtak – som utfordrer bydelen. Det utfordrer til kreativitet – men også til samhandling.

De årlige bydelskonferansene er politiskernes møteforum med innbyggerne. Så blir vel prosedyren den, at saken settes opp på bydelskonferansen – og så skal jubileumskomiteen lage innstilling til formannskapet. Vel, vel – vi for vente å se.

Min erfaring med bydelskonferansene er ikke bare positive. Et bydelsråd - tilnærmet lik de tidligere bydelsutvalgene, ville vært et mye bedre forum for saker av felles interesse. Min personlige mening er at demokratiet ville fungert bedre med et slikt råd, som kontinuerlig kunne ta for seg lokale saker, og ikke bare en kveld i året!

Kjære medlem. Støtt oss så godt du kan i våre bestrebelser på å formidle vår forfedres historie til dagens generasjon. I dagens samfunn er det ekstra viktig å ha historien som plattform og ballast. Godt nytt år 2008!

Ole Kr Mortensen

Så ber vi dere registrere disse datoene for aktiviteter i 2008:

Søndag 25. mai: Vestskogen og Rønnehue
Søndag 14. september: Kulturdagen på Skjeldrum.

Følg med på nettet – vi kommer med mer, med årsmøtet, høstmøte og historisk vandring.

Historielagsnytt

UTGIVER:

Skoger og Konnerud Historielag
Nr. 2, desember 2007. 26. årgang
Bladet kommer ut to ganger årlig, vår og høst, og sendes alle medlemmene i Historielaget.
Opplag: 1000 eksemplarer

Historielagsnytt tar i mot stoff og bilder fra Skoger og Konnerud.

Styret i Skoger og Konnerud Historielag har denne sammensetningen:

Formann Ole Kr Mortensen.
(e-mail: olekm@online.no)
Nestformann Toril Naper-Hauge
Sekretær: Per Runar Thoresen
(e-mail: p-thores@online.no)
Kasserer Randi Raaen.
Styremedlemmer: Reidar Halden og

Gry Strøm Andersen.

Varamedlemmer: Bjørn Jonassen og Ole Jacob Ottesen.

REDAKSJONSKOMITÉ:

Leder: Per Runar Thoresen, Reidar Halden, Tone Sverreson Ørmen, Ingvild Anita Velde og Ole Kr. Mortensen (redaktør)

FOTOKOMITÉ:

Hans Haveraaen, leder, Åse Blixrud, Ingar Steen, Harald Hindhamar, Tom Hayden og Oscar Hauge.

ARRANGEMENTSKOMITEEN:

Reidun Myhre, Arne Kristensen, Anita Dalen, Per og Anni Isaksen.

TEATERGRUPPA

- DET DRAMATISKE SELSKAP

President Kai-Roger Olsen, visepresident Karin Johansen, kasserer Johan Stråle, sekretær Liz Lie. Styremedlemmer Jan Sundby Ekeberg og Gry Strøm Andersen.

KONTAKTADRESSE:

Skoger og Konnerud Historielag,
Postboks 9112, 3006 Drammen
Besøk vår nettside: www.skhist.no

LAY OUT OG TRYKK:

Stiftelsen Aktuell, Oslo.

FORSIDEBILDE:

Skoger og Konnerud Historielag har fått tilgang til en mengde brev og dokumenter knyttet til Christen Hichman som drev industrivirksomhet på Konnerud i årene rundt 1770. Historielaget har engasjert Jens Petter Nielsen som skal transkribere dokumentene som er skrevet i gotisk. Kanskje blir det bok. Les mer på sidene 18 og 19. (Foto:Reidar Halden.)

Dugnaden lever

Det er en gjeng med spreke pensjonister som utgjør kjernen i vedlikeholdsgjengen på Rønnehue.

De møtes faste dager med niste og termos og det er en positiv gjeng som utnytter sine positive ferdigheter med sosialt samvær i frisk luft. Da gjelder det for «basen» Kjell Amundsen å sette de rette folk på de rette jobbene. Noen er best til å male mens andre er best til å snekre osv. Den yngste er 65 år og den eldste er 83, men for uinnvidde er det ikke lett å se hvem som er eldst.

Det dreier seg om både mer langsiktig vedlikehold og årlige oppgaver som slått-onna og forberedelser til Rønnehuedagen.

I år er store deler av skigarden (gjerdet) fornyet og soverommene i 2.tasje har fått en oppgradering. Videre har vinduer og vinduslemmer fått en nytt utvendig strøk maling. Deler av bestikk og inventar er også fornyet.

Av oppgaver fremover ligger utskifting av ødelagt utvendig panel og utfordringen er å finne egnet panel, noe som ikke forefinnes hos trelastforhandleren. Utvendig tjæring/beising står også for døren samt en del opprydding og andre oppgaver.

Ny avtale om Rønnehue

PER RUNAR THORESEN

Historielagets avtale om Rønnehue er fornyet fram til 2017. I hovedsak innebærer avtalen at historielaget disponerer boplassen Rønnehue mot at vi tar oss av det løpende vedlikehold og behov for fornyelse.

Til dette vedlikeholdet har historielaget en gjeng med 7-8 pensjonister som utgjør en fenomenal dugnadsgjeng som trår til hele sommerhalvåret. Det dreier seg om årlige oppgaver og mer langsiktig vedlikehold.

Vi vil også berømme ledelsen i Selvik Bruk AS som på denne måten ser den store verdien i å ta vare på en slik gammel boplass. De fleste av gamle boplasser rundt om i landet ser man jo bare rester av.

At Selvik Bruk AS nå har fornyet avtalen, tar vi som en tillitserklæring som tilsier at de er godt fornøyd med samarbeidet med Skoger og Konnerud Historielag.

Dugnadsgjengen på Rønnehue: Fra venstre: Kjell Amundsen, Per Runar Thoresen, Egil Kristensen, Per Hansen, Helge Furu vold, Roar Thoresen, Arne Larsen og Tor Anders Thoresen (Foto: Reidar Halden)

Leie på Rønnehue – idyllisk husmannsplass

Her finner du en medlemsfordel «de lux». Er du medlem av Skoger og Konnerud Historielag, kan du leie den idylliske husmannsplassen Rønnehue inne på Vestskogen for kr 200 pr. døgn. Bruksmulighetene er nok best i sommerhalvåret, men en kubbe i ovnen gjør det

koselig også på vinterstid. Kontakt en i styret (se side 2) så får du vite mer om fasilitetene. Det er laget en enkel veiledning og ordeensreglement som du får utlevert ved leie. **Utleie bestilles hos: Erik Juel, telefon 95159197**

Vil restaurere en av cellene

Skoger og Konnerud Historielag er opp-tatt av krigshistorien i vårt nærrområde og synes det er fint med den årlige minnehøytiden ved minnebautaen ved Lauvkolltjern på Vestskogen. Det er nok få av vår yngre generasjon som har hatt nærkontakt med de cellene som de ca 60 Vestskogjegerne holdt til i under det siste krigsåret.

Cellene er i ferd med å forvitte og vil om få år være glemt og ukjennelige. Historielaget har tatt opp tanken om å restaurere i det minste en av cellene og gjennomførte i høst en befaring inne i området.

Vi har kommet til at celle 2 i «Vitmindalen» vil være den celle som bør restaureres da den også har en nærhet til vei og bauta som gjør at den med tid kan gjøres tilgjengelig for en større del av publikum for eksempel med en vand-

ring på bautadagen.

Dette vil kanskje over tid bidra til at minnehøytiden får en fornyelse, - et behov vi mener er nødvendig.

Historielaget har sendt en henvendelse til grunneieren, Selvik Bruk A.S, med forespørsel om Brukets syn på et slikt tiltak. Prosjektet vil kreve en god del planlegging spesielt på logistikksiden, transport etc.

Styret i Historielaget har oppnevnt Reidar Halden og Per Runar Thoresen til å planlegge prosjektet. «Rønnehuegjengen» med Kjell Amundsen i spissen vil også bli trukket med både i planlegging og eventuell gjennomføring og vi håper selvsagt på flere lokale krefter som vil stille opp i et slikt spennende prosjekt.

Da gjenstår å avvente og håpe på et positivt svar fra Selvik Bruk før vi kan gå videre i saken.

Flott helg på Vestskogen

PER RUNAR THORESEN

Rønnehue-dagen eller Vestskogdagen som også noen kaller den gikk tradisjonelt av stabelen siste helgen i mai. At pinsehelgen ikke lot seg forflytte til annen helg, gav arrangørene en ekstra utfordring både hva angår funksjonærer og publikum.

Minnehøytiden ved bautaen på Lauvkolltjern i regi av Heimevernet var av tradisjonell karakter hvor tidligere fylkesmann Leif Haraldseth holdt en kort appell over Vestskogjegernes innsats det siste krigsåret 1944/45 hvor de holdt beredskap i cellene inne på Vestskauen.

Arrangementet på Rønnehue er jo en dydlig sak hvor verken spirituosa eller andre utskielser står i høysetet. Til tross for det hadde teatergruppa i Historielaget «Det dramatiske selskab» en teateroppsetning hvor akevitten i Drammensområdet for et par hundreår siden stod i fokus.

Det var gruppas egen Kai-Roger Olsen som hadde forfattet oppsetningen som gruppas amatørskuespillere gjennomførte med glans til stor munterhet blant de to-tre hundre tilstedeværende. Drammen stod jo i førersetet i utviklingen av «akevitten» og

Det var folksomt og til tider munter stemning på vollen under teatergruppas historiske lystspill om akevitten i byen vår.

det er nok av tradisjoner og historisk stoff som kan spes på med litt tildiktet dramatik. Da får man både munterhet og dramatiske hendelser rett inn på friluftsscenen på Rønnehue. Kanskje ble forestillingen litt i

lengste laget og kanskje ble det litt for lite vafler i kiosken, men vi lærer av det til neste gang.

Alt i alt - en meget trivelig pinsedag for de som ikke hadde reist på hytta.

Oppgraderte skilter på Vestskauen

Historielagets skiltkomité har som oppgave å sette opp veiledende/opplysende skilter på stier og gamle boplasser på Vestskauen. I fjor bestemte man at eksisterende skilter måtte oppgraderes og det er gjort en omfattende jobb med denne restaureringen. Det er et trettittalls skilter som er tatt ned og satt opp igjen.

Historielagets nye logo er preget i metall og skriften er preget med rødt på grønn bakgrunn.

Dette gir god lesbarhet og skiltene fremstår som «nye». Dette er et viktig arbeid med tanke på den generasjon som nå tar skauen i bruk og som kanskje ikke har fått lokalkunnskap inn med morsmelken slik vår eldre generasjon har fått. I dag har vi jo også lite hjelp fra kuer og andre husdyr til å holde stier og beiteplasser oppe og henvisningsskilter har en enda større betydning.

Hans Myhre (nærmest) og Stian Horgen i gang med å restaurere og oppgradere informasjonsskiltene som historielaget har satt opp på et tretti-talls plasser inne på Vestskogen. Fotos: Reidar Halden

Tunge tak i julestria på gårdene i gamle dager

I ei hektisk førjulstid kan noen hver av oss lengte etter et lite pusterom fra alle forberedelsene. Men det vi forbinder med julestri, er rene latmannslivet sammenlignet med det som gikk for seg på gårdene i Skoger i desember for ikke altfor mange år siden.

INGVILD-ANITA VELDE KÖSLING
(TEKST) OG TONE SVERRESØN
ØRMEN (FOTO)

Ellen Engen fra Skoger er ikke mer enn 70 år. Det hun husker fra julestria i sin barndom på gården Nordre Steen er likevel som et gløtt inn i en helt annen verden. Ellen er den eldste av tre søsken, en gutt og to jenter, som vokste opp på Nordre Steen i Skoger. Hun fikk tidlig lære seg å ta sin del av ansvar og plikter på gården, og i og med at hun kom til verden hele åtte år før odelsgutten, ble det også til at hun lærte seg litt mer enn bare huslige plikter.

– Jeg var nok litt av ei guttejente, ler Ellen, som ble avbildet både i Billedbladet Nå og i Drammens Tidende da hun kjørte tømmer for faren sin som 17-åring.

Vaskesjau

Noe av det viktigste i juleforberedelsene var vaskinga. Til jul skulle alt være reint. Og det er nesten så det dogger på brillene når vi hører Ellen fortelle om den store bryggepanna der tøyet ble kokt, om den hjemmelagde såpa og vaskebrettene og den ugifte tanta som kom på besøk og hjalp til når det var vasking før jul.

Slaktetid

Etter vasking kom slakting. Og når julegrisen skulle ende sine dager, kom bygdeslakteren til gårds. Det var han som sto for slaktinga sammen med faren til Ellen.

Hun og søsknene måtte tidlig til pers og gi en hjelpende hånd. Slakting var en naturlig del av livet på gården, og det var ingen som tenkte sånn den gangen, at det var noe ungene måtte holdes unna.

– Jobben vår var å stå og røre i blodet, det var jeg med på ganske tidlig. Det ble til blodklubb. Og såvidt jeg husker, var det blodklubb på matbordet nokså lenge etter slaktinga. Vi hadde jo ikke noen måter å ta vare på den på, fryser eller noe sånt fantes ikke, sier Ellen.

Mye mat

Det ble mye mat av julegrisen. Rull, syltelabber og sylte ble laget til hjemme, Ellen

Julestemning i kjøkkenet til bygdesamlinga på Borge.

husker godt grisehodet til sylta blei vanna ut før koking. Hun var også med og delte opp kjøttet etter at slaktet hadde hengt noen dager. Noe av det ble sendt bort til maling hos en bekjent. Tilbake fikk de medisterfarse og deilige julepølser.

Slaktet rakk til mer enn bare julemat, og det ble lagd opp store mengder kjøttkaker som ble hermetisert i Norgesglass.

Ellen husker godt at en eldre nabo hadde en egen teft for når det var kjøttkakesteiking på Nordre Steen. Da dukket han opp for å få smaksprøve.

Pipebrann

Det var en aldri så liten begivenhet da det kom elektrisk komfyr på kjøkkenet på gården. Før den kom i hus, hendte det at det bokstavelig talt gikk hett for seg i julestria, når det ble sprengfyrt med ved. En gang blei det pipebrann, og det har brent seg fast i

minnet til Ellen. Det gikk bra. Men Ellen husker fremdeles saltsekken som alltid sto klar. Tok det fyr i pipa, helte de salt ned i for å slukke.

Sju slag

Bakinga var ikke gjort i en fei. Det skulle være sju slag til jul, og baking var noe kvinnfolka hjalp hverandre med. Ellen husker at moras to søstre kom og hjalp til. Sjøl hadde hun rikelig anledning til å være med, Ellen gikk nemlig på skolen bare annenhver dag.

Fremdeles kommer det sju slag på bordet hos Ellen til jul, men det er ikke alle sortene moren bakte som hun er like begeistret for. Serinakaker, for eksempel, har Ellen ikke tatt med i sitt julerepertoar.

Lite prøvesmaking

Det som ble lagd til jul, skulle ikke spises før jul. Det ble ikke mange smaksprøver i

julestria. Men Ellens øyne skinner når hun forteller om bestemora som bodde i annen etasje på gården. Ikke bare hadde hun et lite melkespann med fattigmann stående. Det var også hun som sørget for det Ellen husker som julegodteri. Hver høst skar bestemora epler i biter som ble hengt opp på loftet til

tørking. Ellen innrømmer at det nok hendte at hun og søsknene lista seg opp på loftet og sneik seg til en liten eplebit hvis ingen så dem - for godt var det.

Julaften

På julaften formiddag fikk Ellen og søs-

Nissen sto sterkt i tradisjonene på en gård.

Det var mye hardt arbeid i julestria på gårdene i gamle dager, forteller Ellen Engen. I kjøkkenet til bygdesamlinga på Borge er gamle gjenstander som var i vanlig bruk til matlagning før i tida samlet.

knene være med på å pynte julegrana. Det var norsk gran, med glitter og norske flagg. Det fantes til og med flagg med kongens portrett på, husker Ellen.

Utpå kvelden ble de levende lysene tent, og det var tradisjonell julemat på bordet: Ribbe, medisterkaker, pølser og hjemmelagd surkål. Desserten varierte. Noen ganger var det riskrem, andre ganger tilslørte bondepiker. Til julematen drakk de som likte det tomtebrygg. - Kanskje fikk vi brus, det husker jeg ikke helt, men det fantes jo brus da også, sier Ellen.

– Også husker jeg at faren min alltid skulle ha på seg et nytt plagg julaften. Det var tradisjon, og veldig viktig for ham.

Måtte være hjemme 1. dag

– Vi var like spente som unger er i dag på pakkene som lå under treet. Vi gikk vel og klemte litt på dem i det skjulte. Vi fikk gjerne tegnesaker og spill. Det satt vi inne og pusla med 1. dag, for da måtte vi holde oss hjemme. Det var skikken, og foreldrene mine var strenge med at vi ikke fikk gå bort den dagen.

I dag går Ellens julestri for seg i en lettstelt enebolig bygd på tomt skilt ut fra gården. Fra vinduet i huset der hun bor sammen med mannen Gunnar kan hun se bort på barndomshjemmet.

– I dag er jeg glad for alt jeg lærte der, sier hun.

Spikke med kniv er en spennende aktivitet for barn. Under kulturdagen var dette en populær aktivitet.

Kulturdag med mye folk

Det er for tidlig å snakke om en tradisjon kanskje, men kulturdagen på Skjeldrumsaga ble gjennomført for annen gang og med stor suksess den første søndagen i september.

PER RUNAR THORESEN

Det fine været lokket 4-500 barn og voksne til Skjeldrum og interessen på de forskjellige aktiviteter var stor. Her kunne du spikke, male på glass, kaste hestesko og se på lefsebaking, karding og spinning av ull, primkoking og tjærebrenning.

Det er Skoger og Konnerud Historielag sammen med en rekke foreninger i Skoger som står bak arrangementet som kanskje kan bli en årlig tradisjon første halvdel av september?

Skjeldrumsaga's virke og historie er sentral i arrangementet og med feletoner fra vakre «ungbudeier» kunne leder i arrangementskomiteen Gry Strøm Andersen ønske alle velkommen til dagens aktiviteter som også kunne tilby frukt og saft fra gårdsbutikken.

De fleste av oss har hørt om og kanskje sett det gamle seterlivet med primbaking og

Skjeldrumsaga var også i år den røde tråd i kulturdagens program. Steinar Lunda (t.v.) orienterte om sagdriften og mer enn 100 mennesker var innom dette programmet i løpet av dagen. Fotos: Reidar Halden.

om lefsebaking til jul. De færreste har nok sett tjæremile i praksis hvor tyri(furu)røtter blir brukt som grunnlag for utvinning av tjære. Tjæren ble brukt til impregnering av båter, hus, tau og fiskegarn og er en 1000-årig tradisjon i Norge i de områder hvor det fantes

furu. Tyrien denne dagen var spesialinnsamlet fra lokale områder på Vestskauen.

Riksantikvaren driver fortsatt forskning på tjærebrenning med tanke på hva som egner seg best til impregnering av våre stavkirker fra middelalderen.

Da Konnerud var fem gårder

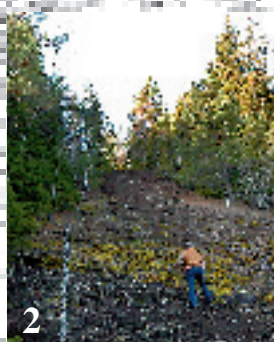
«Konnerud sogn utgjør vesentlig det høytliggende terreng som ligger mellom Strømsgodset og Skoger hovedsogn og i Vest grenser mot Nedre Eiker.» Slik beskrives «gamle» Konnerud i gamle dokumenter. I denne artikkelen ser vi nærmere på historien knyttet til disse gårdene.

Erik Grindrud ved Jon Tolgens Mølledam. I vassdraget mellom Langmyrdammen og Stordammen (gamle Grindrud gård) lå fire møller like etter hverandre og rester av den øverste demningen er fortsatt godt synbar.

Konnerud sogn før 1778

1

2

Långmyrdammen

3

4

KONNERUD
G.NR. 82
1192 mål

GOMPERUD
G.NR. 81
889 mål

STUBBERUD
G.NR. 85
1163 mål

Ormsfjærr

GRINDERUD
G.NR. 84
2020 mål

Stordammen

ESKERUD
G.NR. 83
1245 mål

EIKHOLT
G.NR. 80
2304 mål

Stegla

SVARTERUD
G.NR. 79

Svensedammen

5

6

7

PER RUNAR THORESEN, TEKST
REIDAR HALDEN, FOTO

Lenge før gruvedriften startet på 1730 tallet bestod Konnerud opprinnelig av fem gårder.

Det var gårdene Grinderud, Eskerud, Konnerud, Gomperud og Eikholdt. Senere kom det til to nye gårder, nemlig Svarterud som kom til under Verkets tid (d.v.s. gruvedriften). Ved den store menighetsreguleringen i 1843 ble gården Stubberud skilt ut fra Eiker og lagt til Konnerud. Eikholdt var den største og også den eldste og navnet tyder på at den tilhørte den tidligst ryddede serie av gårder. De øvrige er «rud»-gårder hvilket tyder på at de er ryddet etter vikingtiden og muligens fra 1300-tallet. En kan finne ca 50 gårder med «Rud»-navn på Konnerud hvilket antagelig er den største tettheten av «rud»-navn i landet. Alle de nevnte gårdene bortsett fra Konnerud gård var i sin tid eiet av familien Hausmann og følgelig bygslet av oppsitterne mens gården Konnerud var selveierbruk.

Konnerud-navnet

Hvordan Konnerud-navnet oppstod vet man ikke sikkert, men teorien lanserer to alternativer. Enten kommer det fra mannsnavnet Korn i dvs. jorden som Korn ryddet. Det kan også ha sitt opphav fra Ikornadrud,

1. Stubberud. Her lå hovedgården på gården Stubberud 2-300 m nord for «trollet» ved Stubberudveien.

2. Unnarennet i Konnerudkollen skibakke som lå på Konnerud gård. Bakken er bygget på overskuddmalm fra gruvedriften.

3. Gomperud. Her lå hovedgården (senere revet) og nytt hus er satt opp i lignende stil.

4. «Gården» som lå under Eikholdt og var tjenestebolig i grevens stor-gård undergruvedriften. (Verksveien 8)

5. Grinderud. Hovedgården på Grinderud som i dag er den største gården på Konnerud.

6. Fosserud, ved nordenden av Stordammen og en av Konnerud's eldste gårder utskilt fra Eskerud.

7. Svarterud slik den ser ut i dag. Deler av Svarterud ble tillagt Konnerud i forbindelse med gruvedriften.

ekornrydningen. Dette området hadde mye hassel og hasselnøtter som igjen førte til en betydelig ekornbestand.

Hele Konnerud's historie er uløselig knyttet til gruvedriften som med vekslende hell ble drevet i nesten 200 år fra 1730 til 1913. I deler av denne perioden var hele Konnerud eiet av «grevens» dvs. Grev Wedel Jarlsberg hvis herregård fortsatt finnes ved innkjøringen til Tønsberg. Om «grevens» tilstedeværelse medførte arvinger med «blått blod» holder legekantoret tett om.

De gamle gårdene

De gamle gårder er jo utparselert en rekke ganger opp gjennom tiden og det er ikke i dag lett å finne de gamle grenser. Det er derfor ganske spennende å se på det store kart (sidene 10 og 11) som viser de gamle grensene over de opprinnelige gårdene.

Grinderud

Gården Grinderud var den nest største på 2020 mål, men hovedgården som er tilbake på toppen av Grinderudbakken er i dag faktisk den største gården på Konnerud og drives mønstergyldig av Erik Grinderud (66). Man kan knapt finne en noe mer ryddig eiendom og skog i mils omkrets.

Det gamle våningshuset ble revet i 1969 og var nok en av Konneruds eldste bygninger. Her fant du alle gamle kjente ingredienser fra gamle våningshus. Av senere kjente steder som lå under Grinderud den gang, nevner vi Steglevann, SIF og Skiold-hytta, Kinnerud, Villmarkshuset, Stubberudveien fra bekken ved Asken til innkjøringen ved Villmarkshuset samt Haugen, Holmen og østkanten av demningen ved Langmyrdammen. Omkring 1790 var Grinderud delt i 12 parseller og senere er det blir mer oppdeling.

Eikholdt

Eikholdt var den største gården på hele 2304 mål og utgjorde det meste av det vi i dag kaller Konnerud sentrum. Det er i dette området det i dag bor mest folk på Konnerud. Gården kan nærmere grensebeskrives med Thorrud-bråthen, Konnerud Skole, Verksveien, Konnerudhallen, Djupdalen, Skjerpholt og Bekkedalen. «Gården» ved krysset Verksveien/Daleneveien er en av Konnerud's eldste og utgjorde en tjenestebolig til grevens hovedbolig under gruvedriften.

Eskerud

Eskerud utgjorde 1243 mål. Rundt 1900 ble stedet åpnet for turisme og vi fikk Sanatorium/Konnerudkollen Turisthotell og senere avdeling av Lier Sykehus. Bygningene brant i 1967. Av kjente steder innen gårdsområdet nevnes Fosserud, Hesthagen, Asken, gamle Skallstad-butikken og deler av Stordammen. Stordammen het i sin tid Eskerud-tjern.

Kong Håkon overnattet på hotellet ved landsrennet i 1926.

Konnerud

Gården Konnerud var på 1192 mål og utgjorde området rundt Konnerudkollen og var sentrum for den største gruvedriften. Den 900 meter lange kontaktstollen fra Gruvemuseet ved «vaskeriet» i Baklia går i sin helhet under denne eiendommen frem til de store gruehullene ved Konnerudkollen. Gården grenset mot Eiker i Vest ved Langmyrdammen mot Strømsgodset i nord og mot Gomperud og Eskerud i øst og syd. Hovedbygningen på gården er for lengst borte men lå sør/øst for Konnerudkollen og utgjorde et betydelig gårdsdrift-areal i området mellom Grubegt. og Stubberudveien. Her finner vi også det høyeste punktet på Konnerud med Konnerudkollen 412 m over havet. Her lå også Konnerudkollen skibakke som var i drift fra 1899 til 1951 avbrutt av gruvedriften i noen år frem til 1913. Her var det arrangert både landsrenn/norgesmesterskap med stor festivitas. I Grubegt. ligger også antagelig Konnerud's eldste bygning «Bygningen» som var en sentral plass i forbindelse med gruvedriften.

Gomperud

Gomperud var den minste av gårdene med sine snaue 900 mål. Hovedbygningen lå på den andre siden av veien ved vannbassenget. Bygningen er revet og senere erstattet med en ny bygning i omtrent samme stil. Området har senere vært gjenstand for stor utbygning med hele Tolerudfeltet, Lønnerudfeltet og deler av Prøiserud. Vannbassenget lå merkelig nok på Konnerud gård mens Gomperud sneik seg forbi i en smal stripe øst for bassenget og ned til Fredli pensjonat og revefarm og en del av Stordammen.

Navnet Gomperud kommer antagelig fra en person eller kjæleavn, - muligens Gunbjørn men kan også bety bakpart dvs. den bakre gården.

Stubberud

Den «kirkelig eiendomsoverdragelse» i 1843 omfatter området mellom Grinderud og Nedre Eiker grense ved Ormetjern. Hovedbølet, gården Stubberud ligger 2-300 meter nord for «trollet» som står på venstre side av Stubberudveien.

Svarterud

Mesteparten av Svarterud ligger i Skogerbygda. De mest sentrale steder på Konnerud er Dalen, Kollerud, Konnerud Idrettsplass, Sletta og deler av Svensedammen.

Gramsøborg – den gang og nå

Det er historisk sus over dette bildet – på mer enn en måte. Det er nærmere 90 år mellom disse to bildene. Om noen skulle være i tvil om hvor vi befinner oss på Konnerud så finner du to markerte refereransepunkter på det nederste motivet som er tatt av Reidar Halden: Til høyre Konnerud gamle kirke – og til venstre skimter vi rundkjøringen.

Først til historien. Det øverste bildet er et postkort vi har fått fra Jo Sellæg, og bildet er tatt i 1919-1920. Bilen du ser på bildet er

den første bussen som gikk mellom Drammen og Konnerud. Det var en liten lastebil utstyrt med benker på planet. Den kjører på datidens hovedvei gjennom Konnerud sentrum – og er på vei opp Postsvingen – for å hoppe over til dagens vei. Til venstre bak ser vi et hvitt hus – det er tidligere Gramsøborg Landhandel, som i dag er solsenter. Nedenfor kirken (øverst) ser vi Gramsøborg eller Poppegården som den også ble benevnt i tidlig historie.

Dagens miljø viser at det mellom kirken og rundkjøringen er oppført en rekke bygninger etter 1920. Størst endring har skjedd i forbindelse med at man anla Poppegårdsveien – inn til høyre på bildet.

Bildet øverst er et av nær 3000 bilder Skoger og Konnerud Historielag har i sitt arkiv, og som vil dokumentere historien for etterslekten

Konnerud og skolegang

«Jeg vet et deilig sted» synger mange når flere beboere på Konnerud er samlet i diverse festlige private lag.

TONE SVERRESØN ØRMEN

Og slik er det, de som er født og oppvokst på Konnerud kommer gjerne tilbake når de skal stifte egen familie og kjøpe et sted og bo. 1901 sto det i avisen:---- «Hr. Redaktør. Det er ikke ofte at se noget fra Konnerud i Deres ærede Blad, og det maa da medgives at det er noksaa stille der oppe. Med en deilig Natur og god Luft har vi, og det er jo det, som gjøre det saa godt for Byfolk at komme herop. Og landleggere og Sanatoriegjæster burde fryde sig over den Lykke, som vederfares dem i den varmeste Tid ved at opholde sig paa et af Naturen saa godt udrustet Sted som Konnerud.»

Frem til 1964 var Konnerud et sogn i Skoger kommune. Etter sammenslutningen med Drammen skjøt utbyggingen virkelig fart. I løpet av 1970-80 årene skjedde det en massiv utbygging av boligfelter på Konnerud og siden har bare bydelen vokst.

Konnerud skole utvidet skolen i 1963 til 18 klasserom, skolen var den første i Drammen med elever fra 1. til 9. klasse. Men etter hvert ble det for trangt og elever i 7. – 9.klasse ble busset til byen for å gå på ungdomsskole. Høsten 1983 åpnet Svensedammen ungdomsskole, barnetrinnet fortsatte på Konnerud skole. I dag er det tre store barneskoler med elever fra bydelen, Vestbygda skole med 337 elever, Hallermoen skole med 474 elever og Konnerud skolen med 427 elever.

Det var en helt annen skoletilværelse på Konnerud den gangen byens ordfører Tore Opdal Hansen, høyskolerektor Kristin Ørmen Johnsen og varaordfører Freddy Hoffmann gikk på barneskolen på 60 tallet. Da var det en skole og alle barna kjente hverandre og lærerne kjente familiene. De gikk på skolen annenhver dag i begynnelsen og lørdag var vanlig skoledag. Vi har stilt de tre samfunnstoppene fem spørsmål knyttet til skolegangen på Konnerud skole-

Tore Opdal Hansen

– Hvordan var dine første år på skolen?

– Jeg flyttet fra Fjellheim til Konnerud

Konnerud skole.

skole til jul i 1. klasse, i 1963, da Skoger var egen kommune og i Vestfold fylke. Den gang var det tre klasser på førstetrinnet.. A-klassen hadde barn fra Bekkedalen og Bernås. B-klassen fra Konnerud skole og oppover Stubberudveien og området fra skolen mot Løvåsjordet. C-klassen hadde barn fra Gramsborg, Dalen, Sletta-området samt Lønnerud etter hvert som det ble bygget. Jeg kom i B-klassen, men lekte mest med elever i A-klassen for de var bosatt i mitt nærmiljø.

– Hadde du noen yndlings- og eller hatfag?

– Jeg likte realfag best. Så naturfag, geografi og kjemi, hadde ikke noen fag jeg ikke likte.

– Beste og verste skoleminne?

– Har litt vanskelig med å finne en sak å henge meg opp i. Men husker veldig godt at vi alle ble busset ned til St. Hallvard skole på Strømsø torg fra 7.klasse og der gikk vi ut ungdomsskolen.

– Navn på en lærer du husker spesielt?

– Arne Kjetil Holen hadde jeg som lærer. Han treffer jeg tidvis for han er bosatt i Drammen. ----Tror det var hans første lærerjobb etter utdanning. Ellers husker jeg Aslaug Rypås godt, moren til Ola i C-klassen. Hun var en myndig, men snill dame. Hans Haveraaen var lærer for B-klassen og han treffer jeg også tidvis ved ulike arrangementer spesielt på Konnerud.

– Hvorfor har du valgt å bosette deg her?

– Jeg er oppvokst i Gamleveien 10. Etter å ha bodd noen år i byen flyttet vi tilbake til Konnerud. Først til Jerpeveien og så nå til Almedalsveien. Slekten min på farssiden er

fra Konnerud. Det er ikke grunnen til at jeg flyttet tilbake, men jeg har mine røtter her, har hatt min oppvekst på Konnerud og ikke minst jeg liker meg veldig godt her. Det er for meg vanskelig å finne et bedre alternativ enn Konnerud.

Freddy Hoffmann

– Hvordan var dine første år på skolen?

– Jeg begynte på Konnerud skole i 1966 og da var det skole fra mandag til og med lørdag. Det var ingen som ble kjørt til skolen, alle gikk på beina eller syklet til skolen og det var en snarvei bak Sanitetshuset hvor vi plukket hasselnøtter om høsten. Jeg hadde for kort vei til skolen og fikk derfor ikke lov å bruke sykkel.

– Hadde du noen yndlings- og eller hatfag?

– Jeg likte engelsk og matematikk, men også historie og geografi stod høyt i kurs. Gym var jeg derimot ikke spesielt begeistret for, fordi det var aldri morsomt å være blant de siste til å bli plukket ut når det skulle spilles fotball eller andre lagspill.

– Beste og verste skoleminne?

– Skoleturen til Frammuseet på Bygdøy er noe av det jeg husker best og likte veldig godt. Har ved flere senere anledninger besøkt museet sammen med mine egne barn. Det er veldig spennende å gå rundt å utforske ishavsskuta, spesielt de skumle redskapene «skipslegen» hadde gjorde inntrykk.

Den verste opplevelsen var da jeg sammen med en del andre klassekamerater som jeg fortsatt husker navnene på, måtte sitte inne og skrive «Jeg skal aldri mer kaste

Tore Opdal Hansen på sin første skoledag og i dag.

Kristin Ørmen Johnsen på den første skoledagen og i dag.

Den første skoledagen for Freddy Hoffmann og i dag

kongler eller komme for sent til timen» 100 ganger på et ark. Resten av klassen hadde ute-time og «avstraffelsen» virket, det ble med den ene gangen.

– Navn på en lærer du husker spesielt?

– Anne Skalstad var vår klasseforstander fra 2. til 6. klasse og hun gjorde et sterkt inntrykk på de fleste av oss. Hun klarte å fylle hodet mitt med en del kunnskap som jeg faktisk fortsatt husker.

– Hvorfor har du valgt å bosette deg her?

– Siden jeg er født og oppvokst på Konnerud, var jeg opptatt av å flytte tilbake når jeg stiftet egen familie. I 1985 fikk jeg muligheten til å bygge eget hus på Jordbrekkskogen og har siden blitt værende her. Flott natur og et rikt dyreliv rett utenfor stuedøra har jeg alltid satt pris på.

Kristin Ørmen Johnsen

– Hvordan var dine første år på skolen?

–Har bare positivt å si om mine første skoleår. Skoleveien var litt lang da jeg bodde øverst i Almedalsveien. Om vinteren var det

ikke brøytet, før vi var på vei hjem fra skolen. Hadde hyggelige skolekamerater og vi brukte «laaang» tid på veien hjem. Fikk min første sykkel da jeg var 10 år og den kortet ned skoleveien betraktelig. Vi hadde ikke gymsal og måtte bruke utedo. Det var kjempestas da det kom et flott tilbygg med mange spesialrom.

– Hadde du noen yndlings- og eller hatfag?

–Likte alle fag, men naturfag, geografi og gymnastikk var favoritter, senere engelsk. Ikke spesiell begeistret for håndarbeid eller skolekjøkken. Det ble litt for oppskriftspreget og stillesittende for meg.

– Beste og verste skoleminne?

– Ute timer var fint, særlig når vi skulle samle planter til herbariet. Det har jeg enda! Likte også godt idrettstevnene på Sletta og skidagene på Løvåsjordet. Det var flott med ny gymnastikksal med mange apparater og mulighet for ballspill.

Verst var det når tannlegeassistentene inn tok skolen med kjempegebiss og tannbørste. Vi stod på rekke og rad og pusset tenner i

grusom fluor og kunne ikke drikke vann eller skylle munnen på to timer etterpå..

– Navn på en lærer du husker spesielt?

– Jeg hadde mange gode lærere. Vi var på etternavn med lærerne. Den første var Birgitt Rimeslåttén. Hun kom med plantekasse hvor vi sådde karse, det var stor stas. Så var det Gunn Huglen, som terpet på lesing i lesebok, hvor det var bilder av far som røkte pipe og mor som vasket opp. Senere hadde vi Olaf Haveråen og så hans nevø Hans Haveraaen. De var begge opptatt av historie og naturfag og rause med utetimer. Så kom unge Finn Færøyvig. Han engasjerte oss med stor iver i engelsk og geografi. Han døde dessverre mens vi gikk på skolen, det gjorde veldig inntrykk.

– Hvorfor du har valgt å bosette deg her?

– Jeg kom tilbake til Konnerud etter utenlandsopphold og farting i Norge. Trives med å bo så nær skogen og samtidig ha kort vei til byen og til Oslo. Har også familien min og venner her. Dessuten er Konnerud et fint sted og vokse opp for barn.

Det var et stort øyeblikk da man tok i bruk en ny scooter – til 10 års jubileet i 1987. Det er Magne Uv (nærmest t.h.) som prøver den nye doningen, videre mot venstre sjefen sjøl, Erling Jahn-Larsen, Roar Thoresen og Arne Pedersen. (Bildet er stilt til disposisjon av dt. ved fotograf Thor Egil Tjugum)

De begynte i det små i 1977. 30 år etter sitter vi igjen med historia og beretningene om en uegennyttig innsats innover i Konnerudmarka. Karane i Konnerudmarkas Venner gjorde en så god jobb at de rett og slett ble overflødige.

OLE KR MORTENSEN

Vi husker godt de strabasjose turene, på treski den gang, innover Kristoffern til Sagdammen og videre til Leitjern og Kikut. Noen syntes det var en del av skituren å brøyte løype, andre lå litt lengre på søndagen for å være sikre på at de kunne rusle i ferdigtråkka spor.

Så kom snøscooteren for alvor. I 1977 kom Konnerudmarkas Venner på skauen. Erling Jahn-Larsen, som døde for en tid tilbake, var mannen som dro det hele i gang. Han var en skogens mann, det var også faget hans. Jahner'n som vi kjaippt kalte han opp,

var en ihuga naturens mann. At han ivret så aktivt for å starte med nye løyper og preparering hadde nok også litt bakgrunn i at vi på den tida hadde en innbitt strid om anlegg av skytebane i området nordvest for Sagdammen. Han sto sentralt i den saken. Som alle vet i dag: Skytebane ble det ikke. Men velpreparerte løyper fikk vi....

Samlet inn

Erling Jahn-Larsen startet kronerulling, og gikk sjøl runden til venner og kjente- og ikke minst Skoger Sparebank. Og snøscootere ble det. Grunneierne ble kontaktet, og et løypenett ble etter hvert oppgradert – stort sett etter kjente traseer. Han sørget for mye av grunnlagsinvesteringene, bossen sjøl. Det var stilen hans.

Foreningen utviklet seg. På det meste hadde den rundt 250 støttespillere, og en hard kjerne med frivillige som sørget for løypekjøring og vedlikehold av scooterparken som på de meste besto av fem kjøretøyer. Et sted rundt 50-70 kilometer med løyper ble vedlikeholdt i Drammen og Nedre Eiker. Ikke alle var like glad for å gå på skinner innover i marka. Men noen høyrøstede sjeler lugnet seg ned etter hvert som de forsto at den store hopen av skiløpere nøyte løypene som var satt

av snøscootergjengen fra Konnerudmarkas Venner. Kanskje begynte de å reflektere litt over hvilken strabasjøs jobb enkelte av turene egentlig kunne være. Snøfall på halvmeteren og minusgrader ned mot 20 var ikke dagligdags, men det hørte med til opplevelsene.

Sommerjobb også

Etter hvert som løypene ble kjørt forsto man at det var nødvendig å gjøre en jobb på sommer tid også.

– Da var det jo bare å ta med seg krafsa og bruke real håndkraft for å tilrettelegge traseen bedre for vinterløypene, sier to av de mange som gjorde en jobb for Konnerudmarkas Venner. Magne Uv og Roar Thoresen. Uv, nå pensjonert trafikkflyger, var ansvarlig for scooterne, mens Thoresen, pensjonert lokomotivfører, hadde løypeansvaret i en periode. Begge var aktive de fleste av årene foreningen holdt det gående – til aktiviteten dalte mot siste halvdel av 1990-tallet.

De to kan berette om en gjeng frivillige som sto bak en mangslungen aktivitet som hadde ett mål: Best mulig løyper for alt skifolket. Med en driftstid på 200 til 250 timer på vinteren var det en hard belastning på snøscooterne. Men turene kunne også kreve sin mann. Det var ikke så greitt om drivreima på

scooteren røyk i bakkene inne ved Leitjern – eller en sylinder som brøt sammen i Katthusdalen når mørket seig på og det var tretti centimeter nysnø... Det kunne bli en strevsom tur tilbake til sivilisasjonen. Etter hvert lærte man seg til å være to i lag når turene ble lange – og tunge.

Utviklet utstyr

De kjørte ikke bare scooter, markavenene. De sørget også for å utvikle og forbedre materiellet de benyttet til løypekjøringen. Egenhendig lagde de sporsetterne og skjær. Det var nødvendig når snøen ble hard og isete, under trær og over myrene eksempelvis. På mange områder var de sjølhjelpne. Det var en dyd av nødvendighet for å holde kostnadene nede. Det var ikke flust av offentlig støtte til kjøredoninger og drivstoff.

Overflødiggjort

Etter hvert som løypetraseene ble utbedret – og det ble plass til mer avanserte løypemaskiner, dabbet aktiviteten av. Restene av maskinparken ble overlatt til Nedre Eiker kommune som har en scooter i drift i traktene ved Kikut og Leitjern. Et flott turterreng som ikke beferdes av de mange.

Konnerudmarkas Venner gjorde pionerjobben. Men de sørget også for å overflødiggjøre seg sjøl gjennom et solid stykke frivillig arbeid.

Drivkraften gjennom de årene Konnerudmarkas Venner utførte løypepreparering i Konnerudmarka, Erling Jahn-Larsen. Her viser han Drammens Tidendes fotograf noen motiver fra området ved Skjerpholdt. Foreningen gikk nemlig hardt ut mot å bygge ut et foreslått boligfelt benevnt Thorsbergskogen Øst. Bildet er fra august i 1988.

Foredrag og gave til biskopen

Biskop Laila Riksaasen Dahl har vært på sitt første visitas i Skoger og Konnerud menigheter. Skoger og Konnerud Historielag (SKH) var invitert til visitasaften i Konnerud kirke, hvor formannen Ole Kr. Mortensen holdt et kåseri knyttet til kirkens historie fra Konnerudverkets oppstart på 1730-tallet og fram til gamlekirken ble innviet for 149 år siden. Arrangementet samlet rundt 70 deltagere.

Historielaget benyttet samtidig anledningen til å overrekke biskopen en gave som på en måte representerer lagets virksomhetsområder. Gaven var en solid bjørkeplank skåret på Skjeldrumsaga. I planken var det felt inn en stein av arten vesuvian og en av kalkspat som Øyvind Jul Nilsen forærte oss. Historielagets Oscar Hauge sørget for design og utførelse av gaven som nå er på plass i bispegården i Tønsberg.

Biskop Laila Riksaasen Dahl med gaven hun fikk. Fra venstre ellers Baste Mondal, leder i Konnerud Menighetsråd, Ole Kr. Mortensen, SKHs formann og Finn Kr. Martinsen, sogneprest på Konnerud.

Gamle brev gir nytt innblikk

Det var september og løvfall. Kanskje var det også en grå og fuktig dag, en høstdag som ikke var egnet til å varsle om annet enn at nye og mørkere dager sto for døren, at nok en tung vinter skulle komme.

INGVILD-ANITA VELDE KÖSLING

Akkurat denne høstdagen, den 9. september 1789, banket en rettsbetjent ledsaget av to soldater på døra hjemme hos Christen Hichmann på Konnerud. 47-åringen skulle i gjeldsfengsel.

Hichmann ba om å få hente noen papirer ovenpå som han ville ha med seg. Det fikk han lov til. Minutter etter drønnet skuddet. Industriherren som på det meste skal ha hatt 376 personer i sitt brød, valgte å ta sitt eget liv.

Slik forteller tradisjonen at Christen Hichmann endte sitt liv, og bokstavelig talt forsvant ut av historien. Hans død ble ikke innført i kirkeboka, og trolig ble han, som skikken var med personer som tok sitt eget liv, begravet i uvisglet jord.

Bodde på Gården

Det sies at det lenge var blodflekker å se på gulvet i annen etasje på Gården, den gamle direktørgården der Hichmann bodde i ni av de elleve årene han drev sin omfattende virksomhet på Konnerud. I dag står tjenestetboligen igjen på Gården, som den eneste av de bygningene Christen Hichmann overtok da han i 1778 fikk kjøpe deler av Konnerudverket for den nette sum av 1184 riksdaler.

Hichmann overtok stafettpinnen etter at grev Fredrik Anton Wedel Jarlsberg kastet inn håndkleet og la verket og tilhørende eiendommer ut til offentlig auksjon i 1777, sju år etter at driften ved verket opphørte. Ingen var interessert i å kjøpe grevens eiendommer samlet, og den omfattende eiendomsmassen ble derfor skilt. Hichmann kjøpte vassdraget med verkets dammer og en forholdsvis stor jordeiendom med flere bolighus og uthus. Det skulle bli starten på et industrieventyr på Konnerud.

Kom fra Skien

Christen Hichmann flyttet som ung mann fra Skien til Drammen, der han startet en karriere som kontorist i et av byens trelastfirmaer. Gjennom sine første år i Drammen lyktes han i å opparbeide seg både kapital og tillit blant byens ledende menn. Sag-

Transkribent Jens Petter Nielsen har påtatt seg den omfattende jobben med å skrive Christen Hichmanns omfattende brevsamling om til moderne norsk. Foto: Reidar Halden

brukseier Johannes Arbo var blant dem som hadde tro på hans ideer om masseproduksjon av varer ved hjelp av moderne tekniske innretninger. Arbo lånte ham penger til å kjøpe Konnerudverket, der Hichmann fikk sette sine ideer ut i livet.

Gode år på Konnerud

Årene før Hichmanns fall må ha vært gode år for arbeidsfolk på Konnerud. Den driftige gründeren bygget ut et moderne industrianlegg med jernvarefabrikk, stangjernshammer, spikerhammer, teglverk, kakkellovnsfabrikk, sagbruk, grynmølle og vadmelsproduksjon. I grevens tid var det ikke mye kontakt mellom arbeidsfolk og eier.

Hichmann, derimot, bosatte seg midt i hjertet av verket. Han skal ha levd alene, uten kone og barn. Desto mer tid fikk han til å la seg oppsluke av virksomhetene han startet, til stadig å videreutvikle produksjonen, til å få nye ideer, til å glede seg over å se mange hender i arbeid ved fabrikkene, til å følge driften tett nær sagt hele døgnet.

Omfattende brevsamling

Christen Hichmanns bedrifter er i beskje-

den grad omtalt og offentlig kjent. Men kildene til mer innsikt i Hichmanns liv og virke finnes. Skoger og Konnerud Historielag har i år fått tilgang til en innholdsrik brevsamling ført i pennen av Hichmann selv. Brevene fra Hichmanns bo er skrevet i gotisk skrift, og de 290 sidene omhandler perioden fra oktober 1783 til april 1789, få måneder før Hichmann skjøt seg.

Snart får vi vite mer

Det omfattende skriftlige materialet befinner seg nå på hjemmekontoret til transkribent Jens Petter Nielsen fra Drammen. Han har påtatt seg jobben med å skrive den gotiske teksten om til moderne norsk. Ved årsskiftet regner Nielsen med å ha fullført oppdraget som utvilsomt vil bidra til å gi oss en mye bedre innsikt i hvordan Hichmann levde og tenkte og arbeidet - hvordan han egentlig var.

Jens Petter Nielsen selv er en av mange drammensere som har røtter på Konnerud. Hans tipp-tipp oldefar var skomaker og skoleholder på Konnerud, og Nielsen synes det er spennende å arbeide med Hichmanns korrespondanse. Han har så langt fått et positivt inntrykk av Hichmann som menneske.

– Det er ikke tvil om at han var en stor idealist. Det virker som han tok godt vare på arbeiderne sine og at han var interessert i deres ve og vel. Han understreker jo i flere brev, at han gjør ikke dette for egen vinnings skyld, for han har ikke familie, og gjør dette for å tjene landet.

Hadde hjerteproblemer

Nielsen mener det er riktig å betegne Hichmann som en gründer, men pengeproblemer gjorde at flere av hans planer ikke ble satt i verk. Og høyt arbeidstempo og økonomiske bekymringer setter etterhvert helsa til gründeren på prøve.

– Han skrev et brev til legen sin, doktor Gislesen på Bragernes. Der kommer det jo frem en del detaljer. Han hadde mange plager, og antakeligvis noe hjertetrøbbel. Han skriver om at han hadde trykk i brystet og smerter utover i armen, forteller Nielsen. Antakelig har ikke Gislesen kunnet hjelpe

Her på Gården bodde Christen Hichmann i ni av de elleve årene han drev sin virksomhet på Konnerud. Foto: Reidar Halden

Hichmann, for senere skriver han et brev til doktoren der han ber om at han tar ham og hans plager på alvor.

Nielsen har så langt bare transkribert en liten del av brevene. Men han mener å ha funnet dokumentasjon som en gang for alle er egnet til å avlive ryktene om at Hichmann aldri endte sine dager på Konnerud, men i stedet flyktet til Danmark.

– Hichmann døde på Konnerud, det er ingen tvil om det.

Breve fra Christen Hichmann er skrevet til Det Kongelige slott i København, til grev Wedel Jarlsberg, til mulige kunder, til leverandører og etterhvert til mulige långivere. De vil kunne være kilden til nok et spennende kapittel i Konneruds historie når Jens Petter Nielsen er ferdig med avskriften.

Formann Ole Kr. Mortensen i Skoger og Konnerud Historielag har en visjon om at Hichmann-breve kan danne grunnlag for

ei bok om gründeren fra Skien som møtte veggen i Drammen bare 47 år gammel.

Sparebanken Øst har bidratt med 40.000 kroner i støtte til transkriberingen av brevene. Målet er å utgi ei bok senest til byjubileet i 2011.

– Vi mener boka kan være en viktig påminnelse om at Drammen også omfatter Skoger og Konnerud, med sin ærerike historie, sier Mortensen.

Gaver til Historielaget

– Jeg har ryddet opp i kjelleren. Kanskje kan det være noe Historielaget kan ha nytte av. Det var meldingen fra Einar Johansen da vi traff han på Konnerud en dag i sommer. Så kom han med hengeren – med det rare i.

– Her har du ei mandelkvern sa han og trakk fram en rund tung dings med ei sveiv på. Den er brukt på et bakeri, forklarte han en undrende mottager.

Ellers var tilhengeren lastet med en vev, ei skikkelig vekt med masse loss, et kasseapparat, regnemaskin og skrive-maskin. Med litt fiksing her og der så er det nok brukendes.

Så får vi se hva vi kan få ut av dette. At det skal komme til nytte eller skue i en eller annen sammenheng er garantert. Noe finner nok plass på bygdesamlingen på Borge etter hvert.

Den gode giver Einar Johansen med noe av det han syntes passet bedre i Historielaget – enn stablet og gjemt i hans egen kjeller. Han sitter med den originale mandelkverna. Foto: Ole Kr. Mortensen.

Idyll fra Drammensø tak

Den første snøen har falt. Vi er minnet om at en ny årstid er på gang. Vi er opptatt av de samme spørsmålene som i fjor, året derfor, og enda året før det.....Når legger`n seg, blir det hvit jul og hvor mye kommer det denne vinteren, mon tro?

For innbarka Konnerudfolk er vinteren

ålreit, mens innflytterne sliter noe mer, og flytter ned på Bragernes Strand eller andre sentrale strøk, når snømåkinga har utviklet seg til en vederstyggelighet. Sånn er det bare... For ungene går vi inn i en spennende årstid. Bare vi får en real vinter og ikke for mye slaps. Men så er det dette med

klima endringene da. Det er vist ikke så forutsigbart lenger, dette med været...

Bilde som er tatt av Tone Sverreson Ørmen er tatt fra Almedalsveien på Konnerud og ut over Drammen mot Bragerne-såsen.

